

Babits Mihály pedig az 1910-ben írott *Az irodalom halottjai* című esszéjében Komjáthyval kapcsolatosan ezt mondja: „Nem is olyan régen kevesen, fiatalok, ismeretlenek rajongtunk egy halottért, ismeretlenért, aki éppen mert ismeretlen volt, mert nem beszéltek róla a hivatalos irodalom fórumai: a *mienk* volt, teljesen, kizárólag, a mi költőnk, gyökerünk a múltban, erőnk a jövőben. Tizen voltunk és tizen úgy őriztünk egy nevet, mint a koptus a vallását, melynek messze földön ő az egyetlen híve...”³⁵

És mint bevezetőben érintettük, még évtizedek múltán is visszarévednek az ifjúkori elmosódott Komjáthy-reminiscenciák a *Halálfi*iban... „A jövőnek szánt büszke orgánumok bimbó-fővel haltak, mint idő előtt kihajtott növények...” — Úgy hiszik azonban ennek a jelenségnek nem a pénz és pártfogás hiánya volt a legfőbb oka. Hanem végső fokon a magyar költészetnek az a kozmikus arányú, eruptív erejű lávaömlése, amit — akit — úgy hívnak, hogy Ady Endre.

József Farkas

ADALÉK AZ ALKOTÓ MŰVÉSZEK ÉS TUDOMÁNYOS KUTATÓK SZÖVETSÉGE TEVÉKENYSÉGÉHEZ

Ismeretes, hogy az 1918-as polgári demokratikus forradalom napjaiban, pontosabban 1918. december 8-án a haladó írók és művészek megalakították az Alkotó Művészek és Tudományos Kutatók Szövetségét. E szervezet célkitűzése a progresszív művészet és tudomány szabad érvényesülésének elősegítése volt, a szellemi élet egészének átalakítása: „A politikailag és szociálisan újjászületett Magyarország szellemi légkörének megteremtése, az 1918-iki forradalom eszméinek értelmében” — hangzik a Szövetség munkaprogramjának egyik alaptétele. Vezetőségében, a 43 tagból álló szövetségi tanácsban a következő írók vettek részt: Ady Endre, Babits Mihály, Barta Lajos, Bródy Sándor, Gellért Oszkár, Ignóty, Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond, Osvát Ernő és Szini Gyula. A Szövetség titkárává Füst Milánt választották.¹ E szervezet a Tanácsköztársaság idején is fennállt; irodalmi szakosztályában tartotta például Balázs Béla a Közoktatásügyi Népbiztosság irodalmi programját ismertető előadását 1919 áprilisában.² A Szövetség és irodalmi szakosztálya gyakorlati tevékenységéről azonban keveset tudunk. Egy erre vonatkozó dokumentum, amely némi bepillantást enged a Szövetség konkrét tevékenységébe, nemrégiben került elő; a Szövetség vezető tanácsa 1919. január 26-i ülésének meghívója. Mivel e dokumentum³ fontos mozzanatokkal egészíti ki ismereteinket és modern irodalmunk alkotóinak életrajzához is újabb adalékokkal szolgál, teljes szövegét alább adjuk közre:

Alkotó Művészek és Tudományos Kutatók Szövetsége

Babits Mihály úrnak
Szövetségi tanácsi tag

Meghívó,

az Alkotó Művészek és Tudományos Kutatók Szövetségének első szövetségi tanácsi ülésére, mely 1919. január 26-dikán, vasárnapon, délután pontban 5 órakor lesz a Kereskedelmi és Iparkamara (V. Szemere u. 6.) üléstermében.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. A kormány elé terjesztendő memorandum. Előadó: Füst Milán, ügyvezető titkár.⁴
3. A külföldhöz intézendő memorandum. Előadó: Móricz Zsigmond, tanácsi tag.⁵
4. Indítvány a „Népegyetem” felállításáról. Előterjeszti: Molnár Ferenc, tanácsi tag.

³⁵ Ny 1910. I. köt. 606–613. — Idézi KOMLÓS ALADÁR: i. m. 386.

¹ Megalakulása dokumentumait I. Mindenki újakra készül... II. köt. Bp. 1962., 83. sorszám alatt.

² Ennek dokumentumait közli: Mindenki újakra készül... IV. köt. Bp. 1967., 123. sorszám alatt.

³ OSZK Kézirattár, Babits Analekta. Közlése a „Babits Mihály irodalmi hagyatéka kuratóriuma” ngedélyével történik.

⁴ Valószínűleg a művészetügyi minisztérium felállítása tárgyában.

⁵ A magyar kultúra „fejlettségét és jelentőségét” méltató memorandum a külföld művészeti és tudományos intézeteihez. Eredetileg Molnár Ferencet kérték fel megírására, de a jelek szerint Móricz Zsigmond vállalta el.

5. Állásfoglalás az „Erzsébet szobormű-alap” hovatfordításáról a szakosztályok javaslatai alapján. Előadó: Füst Milán, ügyvezető titkár.⁶
6. Indítvány az építőművészeti oktatás reformja tárgyában. Előterjeszti: Pogány Móric, tanácsi tag.
7. Indítvány a Bartók –Kodály-féle népdalgyűjtemény állami kiadása ügyében. Előterjeszti: Molnár Antal, szakoszt. titkár.
8. Indítvány a hazai, családi ereklyék védelme tárgyában. Előterjeszti: Vágó Dezső, szakoszt. titkár.
9. Indítvány egy irodalomtörténeti, egyetemi tanszék felállítása tárgyában. Előterjeszti: Osvát Ernő, tanácsi tag.⁷
10. Indítvány az internált magyar művészek ügyében. Előterjeszti: Barta Lajos, tanácsi tag.
11. Jelentések a szakosztályok megalakulásáról és eddigi működéséről. Előterjesztik: a szakoszt. titkárok.
12. A szakosztályi szabályzatoknak jóváhagyás végett való bemutatása. Előadó: Radó Sándor, szakoszt. titkár.
13. A szakosztályok tagfelvételi indítványai. Előterjesztik: a szakoszt. titkárok.
14. Költségvetési javaslat. Előadó: Halász Gyula, pénztáros.
15. Egyéb indítványok.

Budapest, 1919. január havában.

Pikler Gyula
szövetségi elnök.

⁶ Erzsébet királynő szobrának felállítása a forradalom győzelme következtében időszerűtlenné vált. A szobor-alapra gyűjtött összegekre vonatkozó javaslat részleteiben nem ismeretes, mivel a szövetségi tanácsi ülés lefolyásáról nem találunk beszámolót a korabeli sajtóban.

⁷ Időközben ez a megvalósulás stádiumába jutott: Kunfi Zsigmond, az új közoktatásügyi miniszter Babits Mihályt kinevezte a bölcsészeti kar tanárává. Eppen január 26. körül élesedett ki az ellentét az új tanárok kinevezése következtében az egyetemek és a kultuskormányzat között.